

dr hab. Mirosław Golon, prof. UMK
Zakład Historii Powszechnej i Polski po 1945 r.
Instytut Historii i Archiwistyki, Wydział Nauk Historycznych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
ul. W. Bojarskiego 1, 87-100 Toruń, e-mail: mgolon@umk.pl

Recenzja wydawnicza opracowania:

***Konflikty i spory w regionie kujawsko-pomorskim*, red. Michał Białkowski,
Adam Kosecki, Wojciech Polak, Toruń 2013 z serii „Dzieje Regionu
Kujawsko-Pomorskiego”.**

Opracowanie zatytułowane *Konflikty i spory w regionie kujawsko-pomorskim* zostało poświęcone bardzo szeroko rozumianemu problemowi sporów i konfliktów, ujmując w tym terminie wszelkie kwestie sporne, a nie tylko te związane z aspektami militarnymi relacji międzyludzkich. Jak podkreślono we wstępie, zamierzeniem autorów było wskazanie różnorodnych konfliktów o znaczeniu lokalnym, ale z uwzględnieniem szerszego tła. Zespół badawczy utworzyli głównie pracownicy UMK w Toruniu oraz UKW w Bydgoszczy.

Pracę podzielono na dwie części. W pierwszej, określonej jako naukowa, zamieszczono sześć tekstów. Agata Biernat - *Kategoria konfliktu etnicznego – wstęp do analizy pojęcia*. Autorka podjęła się próby zaprezentowania jednolitej definicji konfliktu etnicznego, odwołując się m.in. do badań międzynarodowych. Profesor Janusz Małek z UMK przedstawił artykuł zatytułowany: *Spory i konflikty religijne na Pomorzu i Kujawach w XVI-XVIII wieku*. Poruszył w nim m.in. kwestię ogromnego wzrostu napięć na tle religijnym od drugiej dekady XVI wieku i dotkliwych konsekwencji tych zatargów, wskazując m.in. na wielką rolę sporów o świątynie. Anetta Głowacka-Penczyńska, w tekście *Mieszkańcy małych miast Kujaw w drugiej połowie XVI i w XVII wieku przed sądami. Przyczynek do dziejów*

sporów sądowych w czasach nowożytnych skupiła się na sprawach karnych i cywilnych, które były rozpatrywane w epoce nowożytnej przez sądy w naszym regionie. Wykorzystując ciekawy materiał źródłowy wskazała jak zróżnicowane były powody zatargów, znajdujących swój finał w sądach. Dr Tomasz Kawski z UKW w Bydgoszczy podjął się przedstawienia problematyki żydowskiej, w referacie: *Spory i konflikty polsko-żydowskie na Kujawach i Pomorzu w XX wieku*. Szczególną uwagę Autor – w bardzo obszernym tekście - poświęcił zagadnieniu antysemityzmu, jego źródeł i przejawów. Dr Jakub Kufel z Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku zaproponował bardzo bliski współczesności materiał: *Dialog jako metoda rozstrzygania konfliktów – casus strajku sierpniowego w Stoczni Gdańskiej w 1980 r.* Podejmując się m.in. analizy fenomenu „Solidarności” i prób określenia rzeczywistych cech tego ruchu. Zbliżone chronologicznie zagadnienia poruszył prof. Wojciech Polak z UMK w tekście: *Konflikty społeczne jako źródło strajków w regionie kujawsko-pomorskim w sierpniu 1980 r.* Autor, będący uznanym znawcą historii Polski XX wieku, w tym jednym z najlepszych znawców dziejów „Solidarności” podjął się dogłębnego przedstawienia historii Sierpnia 1980 roku na terenie trzech województw, które wówczas funkcjonowały na obszarze dzisiejszego regionu kujawsko-pomorskiego.

W drugiej części opracowania, którą określono jako dydaktyczną zamieszczono sześć artykułów. Łukasz Oliwkowski: *Na tropie grodzisk. O archeologicznej wyobraźni Jana Kasprowicza i gimnazjalistów*. Interesujący projekt dydaktyczny, skoncentrowany został na możliwości wykorzystania pozostałości archeologicznych w pracy z młodzieżą szkolną. Z kolei nauczycielka z Golubia-Dobrzynia i zarazem zaangażowana jako historyk-regionalista Maria Starosta przedstawiła pracę: *Wieczór Kultury Żydowskiej sposobem na wskrzeszenie pamięci, zrozumienie, pojednanie. Z doświadczeń nauczyciela pracującego metodą projektu*. Maciej Kułakowski podjął próbę przedstawienia niezwykłego bydgoskiego muzeum: *Exploseum – Centrum techniki wojennej DAG Fabrik Bromberg*. Na podkreślenie zasługuje zwrócenie przez Autora uwagi na wielką rolę historyczną tej największej bydgoskiej fabryki w XX wieku. Adam Kosecki zaprezentował zagadnienie związane z co raz powszechniejszym ruchem zajmującym się

‘ożywianiem historii’: *Wybrane inscenizacje historyczne z okresu II wojny światowej na terenie miasta Bydgoszczy jako element edukacji historycznej*. Autor w swojej pracy podkreślił masowość ruchu inscenizacji historycznych i zwrócił uwagę na ogromne zróżnicowanie tych działań. Krzysztof Bartowski przedstawił artykuł: *Wojewódzki Konkurs Historyczny „Zabytki naszego regionu” (2005-2013)*. Patrycja Piłat w referacie: *Działalność Bractwa Rycerskiego Zamku Radzyńskiego* przedstawiła kilkunastoletnią już aktywność jednego z regionalnych stowarzyszeń włączających się do działań związanych z inscenizacjami historycznymi.

Poza samymi tekstami pracę wzbogacono grupą ponad dwudziestu fotografii we wkładce zdjęciowej. Podsumowując całość tekstów przygotowanych do druku w pracy *Konflikty i spory w regionie kujawsko-pomorskim* w ramach serii: *Dzieje Regionu Kujawsko-Pomorskiego*, należy uznać, że stanowią one materiał przydatny dla celów dydaktycznych w szkole i niewątpliwie można zarekomendować je do druku.

dr hab. Mirosław Golon, prof. UMK